

Organ för svenskarna i Estland.

Kulturborg inviges på Vormsö.

Söndagen den 14 aug. kommer nykterhetslogen "Svenskbygdens Väl" på Vormsö att inviga sitt logehus. Till högtidligheten väntas ett stort antal främmande gäster från in- och utlandet. Bland gästerna från hemlandet väntas representanter för nykterhetsorganisationer i landet, ordf. i Läänemaas kretsstyrelse, riksdagsman Kasterpalu, pastor K. Nilsson från Tallin, S. O. V.:s ordf. M. Westerblom m. fl. Från utlandet väntas en grupp goodtemplare på 12 personer från Sverige, däribland ordenschefen E. Strandman från Karlstad och skattmästare H. Bengtsson från Stockholm samt förre distriktstemplaren i Stockholms distrikt, dit Vormsölogen hör, herr K. Andersson, representant för Finlands svenska storloge m. fl.

Logen "Svenskbygdens Väl" på Vormsö är inte gammal. Den bildades för 9 år sedan av den numera avlidne finlandssvenske nykterhetskämpe Uno Stadius. Redan från början anslöt sig en liten, men trofast skara vormsöbor till logen, vars ordf. under hela tiden varit Johan Vaksam. Under tiden pastor K. Nilsson var Vormsö församlings präst fick logen, till vilken också pastor Nilsson med fru hörde, god start och livskraft, och då fattades även beslut om att bygga eget logehus. I början fanns ingenting som alltid, men Sveriges goodtemplare lovade ekonomiskt understödja bygget

Svenska församlingen i Tallinn utan präst.

Enligt skrivelse från Inrikesministeriet av den 1 aug. till Svensk-Finska St. Mikael-församlingens styrelse i Tallinn, har styrelsens anhållan om sjömanspastor K. Nilssons fortsatta tillstånd att upprätthålla tjänsten som församlingspräst blivit avslagen dels på grund av lagen om religiösa samfund, vilken inte tillåter utländsk undersåte vara församlingspräst dels emedan det finns tillräckligt antal präster av estlandsvensk börd.

Detta meddelande kommer som en oangenäm överraskning för svenska församlingen i Tallinn. Församlingen ha under en lång följd av år haft gemensam sjömans- och församlingspräst, avlönad av Svenska Kyrkans Sjömansvårdsstyrelse, i sin tjänst. Beslutet får som följd att svenska församlingen i

Tallinn som på grund av det ringa antalet medlemmar inte har råd att avlöna egen präst, ställes inför faktum att bli utan själaherde, då lönebetalaren förklarar sig varken ha råd eller lust att avlöna två svenska präster i Tallinn.

Vad detta beslut från Inrikesministeriet egentligen kommer att innebära för svenska församlingen i Tallinn är just nu svårt att säga, men att det ställer denna i en mycket svår ställning förstår var och en som känner närmare till förhållandena och är intresserad för det kyrkliga livet och församlingen i Tallinn.

En direkt följd av ministeriets beslut blir, att den för ett par veckor sedan av pastor Nilsson påbörjade konfirmandundervisningen på Nargö måste avbrytas.

och vormsöborna lovade fria dagsverken och gratis timmer. En viktig fråga — tomt där huset skulle stå — ordnade sig så, att en Hullo-bonde tillsammans med sin dotter skänkte mark. Dottern, fröken Maria Fält är logemedlem och har sålunda gjort en betydande insats för byggets tillkomst. Den praktisk-ekonomiska delen har skötts av läraren T. Gärdström och nu står denna kulturborg i alla fall så gott som färdig och har i runt tal kostat 3000 kr.

Man har länge på Vormsö, liksom ännu på andra orter i Svensk-Estland saknat större samlingslokaler där frågor av

"världslig" art kunnat diskuteras och sammankomster hållas. Bönehus ha funnits och finnas ännu men de tjäna en annan uppgift. Därför är det med så mycket större tillfredsställelse man erfar att en grupp vormsöbor med ädla syften lyckats med en sådan kraftanstängning som det behövs för att bygga ett så stort hus, där omkring 400 personer kunna samlas för att se och lyssna till allt som hjälper att höja och förädla människan. Framförallt skall det dock vara en nykterhetspropagandans högborg. Men ingenting som är främmande för kultur och

Problemet Svenska Gymnasiet — Folkhögskolan.

Det är ytterst svårt att objektivt bedöma dessa båda skolors insats i det estlandssvenska bildningslivet. Som f. d. elev vid gymnasiet tror jag dock, att jag bättre än de flesta känner till verksamheten och andan inom denna bildningsanstalt samt att jag haft tillfälle att iakttaga de resultat dess arbete gett. Också ville jag opponera mig mot de synpunkter, som för en tid sedan i Kustbon framlades i denna fråga.

Svenska Gymnasiet har från början varit ett tvistefrö och för många en stötesten. Varav det kommer sig är svårt att avgöra, men att gymnasiets lärare och elever aldrig gjort någon något för när är ett faktum. Tvärtom ha de ofta fått påminnelser om att de förhållit sig passiva. Här kan jag endast föra elevernas talan. Vad väntar man sig då av dessa? Det är självklart, att de ej stort kunna delta i något svenskhetsarbete eller ägna sig åt föreningsliv o.s.v.

Man måste tänka på att de ha sitt skolarbete största delen av året och att det korta sommarlovet mer än väl behövs till vila. Jag tror även, att det ej är nyttigt att bli alltför aktiv, innan man har sin ståndpunkt i en sak fullständigt klar och man vet, hur man skall förhålla sig. Det är ej hälsosamt att vara för ivrig.

Gymnasiet har dock gett mycket mera än enbart "några studenter till Tartu". De ungdomar, som vistas inom dess väggar ställas på ett reellt och allvarligt sätt inför de problem, som uppdyka för en minoritet. Det dagliga umgänget med ungdom av majoritetsbefolkningen lär estlandssvenskarna att rätt förstå denna, samtidigt som det bidrager till att skapa ett vänskapligt förhållande mellan ester och svenskar. Bety-

Kulturborg...

vormsöbornas väl skall bli förbjudet där. En kulturens och sundare levnadsvanors högborg är logehuset på Vormsö avsedd till, och dess dörrar stå öppna för alla som vilja verka i denna riktning.

—lin.

delsen härav kommer i framtiden säkert i dagen. Härvidlag hyser man dock farhågor, att den svenska ungdomen skulle ställa sin nationalitet i bakgrunden. Detta är emellertid alldeles uteslutet. Först och främst öppnar undervisningen i en högre läroanstalt elevernas ögon för förhållanden, som beröra dem själva, och de komma ofrivilligt att förr eller senare ta sin ståndpunkt. För det andra verkar sammanhållningen inom skolan. I både andlig och kropslig idrott tävla ju de båda skolorna beständigt. Och vårt gymnasium tävlar alltid som en svensk skola. Vidare bedrivs undervisningen på svenska. Varje dag få eleverna blicka in i svensk kultur och svensk bildning, samtidigt som de lära sig, att det är genom det svenska språket de komma i kontakt därmed. De finna att svenskheten är en rikedom. Och vem vill väl förlora en rikedom, sedan han fått upp ögonen för den?

Svenska Gymnasiet har också gjort, att estlandssvenskarna ej behöva känna sig stå efter andra nationer. Vi ha genom vårt eget läroverk vunnit tillträde till universitet och högskolor. Det är ett förhållande som ej endast gymnasiets elever utan alla estlandssvenskar borde uppskatta.

Svenska Gymnasiet har alltså gett mycket mera än enbart några Tartustudenter. Det har blivit oss alla ett moraliskt stöd och bör höja även lantbefolkningens självaktning. (Synd bara att förståelsen för denna bildningsanstalt ännu ligger i sin linda!). Till varje hem, som har en pojke eller flicka vid gymnasiet, kommer alltid något av den strävan till bildning, som en högre läroanstalt och i synnerhet denna — frammanar.

Att folk med svensk läroverksutbildning skulle ha mindre motståndskraft i nationellt hänseende är en förnuftsvidrig åsikt. Ju högre bildning man har, desto fastare bli ens övertygelser. Vilka äro de historiska bevis, som peka på motsatt förhållande? Folkskolan har nog i nationellt hänseende förmått åtskilligt mindre, då ju massutvandring till Sverige av dess f. d. elever har ägt rum,

Leontine Kalff död.

Förra lärarinnan, fru Leontine Kalff f. Neuman avled i sitt hem på Vormsö den 21 juli efter en tids sjukdom. Hon var född den 27 aug. 1856 i Tallinn.

Med Leontine Kalff bortgick en känd och på sin tid betydelsefull personlighet på Vormsö. Gift med sonen till förvaltaren Kalff på Magnushov var L. Kalff i unga år hemlärarinna åt pastor Nordgrens barn. Hennes största gärning har dock varit, att hon under 19 års tid från 1900 till 1919 vid den ena av de två skolor som denna tid fanns på Vormsö, nämligen i Hullo, givit skolbildning åt halva öns barn. Hela denna tid, under russificeringsperioden och tyska ockupationstiden fick L. Kalff undervisa och gå sina höga vederbörandes ärenden. Henne till heder måste det dock erkännas, att hon inte var någon stor vän varken av förryskningen eller förtyskningen. Med den 3-åriga skolan som då fanns, jämte det stora antalet elever och det obegripliga ryska språket kunde det inte bliva så lysande resultat men vormsöborna blevo dock skriv- och läskunniga.

Under äldre dagar eller sedan 1918 höll L. Kalff pensionat under sommarmånaderna. Hon har varit den som gjort Vormsö känt som turistort och många av hennes första gäster ha år efter år återvänt till ön. Nu är Vormsö upptäckt, men det har inte skett på en dag.

L. Kalff efterlämnar minnet av en vänsäll och stilla personlighet. Hon sörjes närmast av adoptivson, skolföreståndaren J. Kalff och fru. A. A.

medan gymnasiets studenter så gott som undantagslöst sökt — och söka — sig verksamhetsfält till gagn för hem och fosterland.

Gymnasiet och folkhögskolan ha sin resp. verksamhet förlagd till helt olika gebit och det är vanskligt att söka jämföra arbetsresultaten. Tager man emellertid hänsyn till det nationellt-ideella syfte som är gemensamt för båda, så skall man finna, att folkhögskolan ej har den minsta anledning att se gymnasiet över axeln. E. Lagman

Oföretagsamhet.

I senaste numret av Kustbon läses en skildring från den första delen av den nordiska studieveckan på Vahi vid Tartu. Ehuru detta referat inte hunnit ta upp varken de kulturellt värdefullaste föredrag, som där höllos, eller de för estlandssvenskarna viktigaste av de frågor, där behandlades, framgår ju ändå, att det måste ha varit en tillställning av betydande intresse. Man hade haft allt skäl att vänta sig ett ytterst livligt deltagande just från estlandssvenskt håll i denna studievecka. Vilket ypperligt tillfälle hade icke Estlands svenskar här haft att hos särskilt inflytelserika representanter för alla nordiska stater liksom även hos svenskvänliga ester vinna gehör för sina synpunkter! Såväl i den offentliga debatten (ej mindre än tre minoritetsföredrag och två stora diskussioner förekommo) som i det privata umgänget, underlätat av den intima samvaron på landet hade svenskarna haft utmärkta möjligheter att göra sig och sina åsikter gällande. Men hur många utnyttjade denna möjlighet? Icke en enda. Den svenske folksekreteraren höll visserligen föredrag om den svenska minoriteten (utan att i övrigt bevista kursen) men lär i detta föredrag, vars början jag ej hade tillfälle att åhöra, hava gett en så vacker målning av den estniska minoritetslagstiftningen, att åhörarna bibragtes den uppfattningen, att Estlands svenskar levde under friare förhållanden än alla mindretal i andra länder. Då hr Blees från S.O.V:s uppfattning avvikande syn på dessa frågor ju är välbekant, kan hans bidrag till studieveckan icke utgöra något skäl, varför alla andra företrädare för landets svenskar skulle lysa med sin frånvaro.

Vad göra t. ex. folkskollärarna under den långa sommarvilan?

Den slöhet i tillvaratagandet av sina intressen, som svenskarna här ådagalade, utgör ett bevis så gott som något på riktigheten av den uppfattning hos mig, som i samma nummer av Kustbon göres till föremål för hr Westerbloms kritik: att

Rågöarna och Nargö bli självständiga kommuner

Harjumaa länstyrelse har förelagt inrikesministeriet det slutliga reformförslaget av kommunerna i länet. Enligt förslaget skulle Rågöarna och Nargö kommuner få behålla sin självständighet, då det har sina svårigheter att förena dem med någon fastlandskommun.

det icke är esterna utan svenskarna själva, som med sin brist på nationellt självmedvetande och aktiv handlingsvilja ha huvudskulden, om det skulle gå tillbaka med svenskheten i landet. Att även den mest minoritetsfientliga politik från ett majoritetsfolks sida icke kan uträtta sitt syfte, om blott mindretalet är medvetet om sin nationalitet och vill bevara den, det är historien så rik med exempel på, att det ej lönar sig att påstå motsatsen. Att det bland fastlandssvenskarna delvis råder likgiltighet för de nationella värdena, är jag säkert icke den förste, som kunnat påpeka, och om Birkas skola verkligen betyder så mycket, som hr Westerblom anser, är det ju egendomligt, att den just i de blandade distrikten inte kunnat uträtta mera under sin rätt långa tillvaro.

Männe icke idrotten redan gjort mer nytta i berörda hänseende?

Men vi äro ju alla eniga om, att både folkhögskolan och läroverket måste upprätthållas och var och en på sitt område arbeta vidare till svenskhetens fromma.

Per Wieselgren.

Svenskbygdens II-dra idrottsdag på Birkas.

Söndagen den 31 juli hölls under stor anslutning svenskbygdens II-dra idrottsdag på Birkas folkhögskola.

Redan dagen innan hade idrottsmännen från Rikull, Sutl., Vormsö och Passl. samlats och genomförde då en del tävlingar. På söndagen hölls emellertid det stora slaget, som bevestades av en till över 300 personer uppgående stor publik och med 120 aktivt deltagande idrottsmän och kvinnor.

Precis kl. 2 på dagen marscherade idrottsmännen från Birkas folkhögskolas huvudbyggnad till idrottsplanen som också ligger på skolans ägor och ställde upp. Innan tävlingarna började höll S.O.V:s ordf. M. Westerblom ett eggande och välformat tal till idrottsmännen och förklarade idrottsdagen öppnad. Och så vidtogo omedelbart tävlingarna.

Efter tävlingarnas slut uppsökte Kustbons medarbetare idrottsledaren, skolföreståndaren A. Vesterberg för en liten intervju.

— Hur har det gått? ljöd första frågan.

— Mycket fint, blev svaret och hr Vesterberg log sitt bästa leende.

— Hur har deltagareantalet varit?

— Det har fördubblats tack vare juniorernas och damernas deltagande och därmed är idrottens framtid i svenskbygden tryggad.

— Hur har idrottsledningen varit nöjd med idrottsmännen och publiken?

— Idrottsmännen äro väl disciplinerade, men publiken kräver tills vidare uppfostran i idrottsligt hänseende. Eljest nykter och städad.

— Vilka gjorde dagens bästa prestationer?

— Dagens bästa idrottsman är utan tvivel Leander Gjärdman som vi i framtiden vänta mycket av, likaså Aina Dans som förbättrade sitt senaste rekord i 60 m. lopp för damer från 8,8 sek. till 8,6 sek. Hon kommer att bli en stor stjärna.

Att ovanstående uttalanden av idrottsledaren äro riktiga kan jag intyga och ger resultatlistan belägg för som följer.

Juniorklass.

60 m.	1) Joh. Norrman	V. 8.2 sek.
	2) Lars Slet	V. 8.4 "
	3) Albert Aruvee	N. 8.4 "
200 m.	1) J. Norrman	V. 27.1 sek.
	2) A. Ahlström	V. 28.0 "
	3) L. Slet	V. 28.6 "
1000 m.	1) A. Ahlström	V. 3.05.8 m.
	2) J. Norrman	V. 3.06.0 "
	3) G. Brunberg	R. 3.07.3 "

Stafett 4×60 m.

1) Vormsö lag:	32.4 sek.
Lars Slet, Egil Fagerlund, A. Ahlström, J. Norrman.	
2) Rikull lag	33.1 sek.
3) Nuckö lag	35.0 "

Längdh.	1) L. Slet	V. 5.29 m.
	2) J. Norrman	V. 5.20 "
	3) Joh. Kornblom	V. 5.14 "
Höjdh.	1) J. Norrman	V. 140 cm.
	2) L. Slet	V. 135 "
	3) G. Blomberg	R. 135 "
Kula.	1) Arnold Brandt	S. 10.79 m'
	2) J. Norrman	V. 10.76 "
	2) E. Vesterholm	R. 10.66 "
Spjut.	1) A. Slet	V. 38.21 m.
	2) Ivar Brunberg	R. 37.15 "
	3) A. Brandt	S. 36.92 "

Damklass.

60 m.	1) Aina Dans	R. 8.6 sek.
	2) Stella Blees	S. 8.8 "
	3) Sigrid Ekman	R. 8.9 "

Stafett 4×60 m.

1) Rikull lag	36.2 sek.
2) Vormsö "	38.7 "
3) Sutlep "	38.8 "

Längdh.	1) Aina Dans	R. 4.13 m.
	2) Signe Zeisig	N. 3.93 "
	3) Stella Blees	S. 3.92 "

Höjdh.	1) A. Dans	R. 130 cm'
	2) S. Blees	S. 115 "
	3) Elfr. Adelman	R. 115 "

Seniorklass.

100 m.	1) L. Gjärdman	N. 12.0 sek
	2) M. Vesterblom	N. 12.4 "
	3) Lars Lilja	V. 12.4 "

Kula.	1) L. Gjärdman	N. 11.01 m'
	2) Axel Zeisig	N. 10.93 "
	3) Oskar Mitman	N. 10.50 "

Höjdh.	1) Th. Gärdröm	V. 155 cm
	2) L. Lilja	V. 150 "
	3) Axel Adelman	R. 145 "

400 m.	1) Johan Vallin	V. 56.8 sek.
	2) L. Gjärdman	N. 57.1 "
	3) M. Vesterblom	N. 57.8 "

Diskus.	1) L. Gjärdman	N. 34.90 m.
	2) A. Zeisig	N. 31.21 "
	3) A. Tennisberg	R. 31.09 "

Spjut.	1) L. Gjärdman	N. 43.77 m.
	2) E. Brunberg	R. 42.98 "
	3) O. Mitman	N. 37.34 "

Längdh.	1) L. Gjärdman	N. 6.01 m.
	2) L. Lilja	V. 5.67 "
	3) A. Adelman	R. 5.52 "

1500 m.	1) J. Vallin	V. 4.35.6 min.
	2) R. Grenfeld	R. 4.39.5 "
	3) M. Vesterblom	N. 4.46.0 "

5000 m.	1) V. Aman	N. 18.16.8 m.
	2) M. Vesterblom	N. 18.20.8 "
	3) A. Pöhl	S. 18.20.8 "

Stavh.	1) L. Gjärdman	2.80 m.
	2) V. Milberg	260 "
	3) J. Vesterbom	240 "

Stafett 800+400+200+100 m.

1) Nuckö lag:	3.56.5 min.
V. Aman, L. Gjärdman, M. Vesterblom, A. Vestersten.	
2) Vormsö lag	3.58.6 min.
3) Rikull lag	3.01.9 min.

Bästa lag:	1) Vormsö	341 poäng.
	2) Rikull	334 "
	3) Nuckö	305 "
	4) Sutlep	157 "

A.-B. GESTRIKLANDS YLLEFABRIK
JÄRBO

FILTAR VADMAL SPORTTYGER

Bästa drivkraft för fartyg

av alla slag är

Marin- J. M. June-
motor Munktell
A.-B. JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK
el 197, 8 7 — JÖNKÖPING — Telegr. Moto

A.-B. LYCKES SÖNER

Fiskebäckskil,

Konservfabrik för inläggning av fi-
nare anjovis och sillkonserver. Tel. 15.

Kinnaströms Väveri A.-B. Kinna

Randiga och rutiga bomullstyger,
Bomullsilanell, Crepe-Frottéer, Poplin.
Silkesblustyg Zefyr. Bolstervar, Co-
ver. — Coat. Jacquardboister Kadettyg,
Möbelyg.

Utgivare:

Svenska Odlingens Vänner

Redaktion:

M. Westerblom, ansvarig red.

A. Stahl.

A. Aspelin.

Rütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

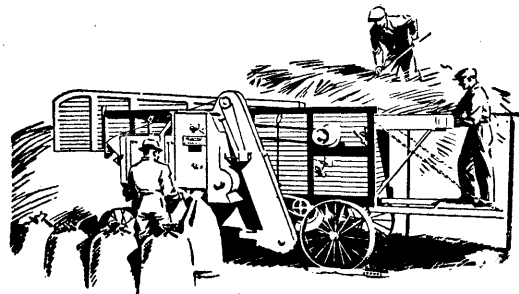
Prenumerationspris:

Inrikes

Utlandet

1 år Ekr 2:— 1 år Ekr. 4:—

1/2 " " 1:— 1/2 " " 2:—

MUNKTELL'S TRÖSKVERK**För alla tröskverksbehov finnes ett lämpligt Munktellverk**

N2 och N70 med övermatning, ETK 24 och ETK 28 med ändmatning, speciellt
avsedda för mindre och medelstora gårdar.

För större lantbruk rekommenderas typ NTB 2', 2½' och 3', typ MTC 3½', 4'
och 4½' med en avverkning av upp till 5.000 kg. vete per timme.

Överträffade i effektivitet, ekonomi och hållbarhet.

A.-B. BOLINDER-MUNKTELL, ESKILSTUNA, SVERIGE

Herdina Lindebergs eftr.

Inneh.: Anna Sultan

Stora Torget 3. **Linköping** Tel. 178
1:sta kl. Konditoriservering: Choklad,
Konfekt, Bakelser och Småbröd.

GEFLE MANUFABRIK A.-B.

STRÖMSBRO

Utmärkta garner för fiskeriändamål
REKOMMENDERAS.

ESTLÄNDSKA

Oljeskifferkonsortiet

**Knacksäker BENSIN. BITUMEN för alla
smältgrader. * IMPREGNERINGSOLJA
(Phenolin), BRÄNNOLJA.**

Direktion: **Tallinn, V. Karja 1.** Tel. 465-07 Telegr. Baltoil.

Fabrik: **Sillamäe.** Tel. Sillamäe 22.

Telegr. Vaivaroil Sillamäe.